

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่ามะม่วงอกร่องทองหมู่บ้านเสม็ดงาม จังหวัดจันทบุรี (Packaging and Brand design for increased added value of Mango Oak-Rong-Thong in Samet-ngam Village, Chantaburi) มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าที่เน้นความเป็นอัตลักษณ์ของบ้านเสม็ดงามสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงอกร่องทองในหมู่บ้านเสม็ดงาม
2. เพื่อทดสอบการรับรู้ในการใช้บรรจุภัณฑ์และตราสินค้าที่เหมาะสมต่อการนำมาใช้สำหรับเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงอกร่องทองในหมู่บ้านเสม็ดงาม
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าที่ออกแบบและพัฒนา

รูปแบบงานวิจัย

รูปแบบการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้เนื้อหาเชิงลึก มีความน่าเชื่อถือและมีเหตุผล เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป ทางผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือ การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ครอบคลุมหลักการ และมีคุณภาพตรงกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยมากที่สุด เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าสำหรับมะม่วงอกร่อง บ้านเสม็ดงาม ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ในขั้นตอนนี้ จะใช้การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary research) โดยการทบทวนวรรณกรรม ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ ตำรา บทความ รายงานประจำปี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสื่อต่าง ๆ ได้แก่หนังสือพิมพ์ การแพร่บทความทางอินเทอร์เน็ต และอื่น ๆ ร่วมกับการศึกษาสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อองค์กรที่เป็นกรณีศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการสร้างกรอบความคิด

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูล แบ่งกิจกรรมเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 2 การออกแบบและพัฒนาตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ และการประเมินความคิดเห็นต่อแบบร่างตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ จากกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงอกร่อง บ้านเสม็ดงาม

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาเพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้กลุ่มสนทนาลittle (Focus group) และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participation observation) เพื่อให้ได้ข้อมูลและอัตลักษณ์ชุมชน หรือพื้นที่ เพื่อเกิดการเพิ่มมูลค่า สำหรับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าที่นำไปใช้ในการสื่อสารการตลาด การสร้างภาพลักษณ์มะม่วงอกร่องของบ้านเสม็ดงาม

1.1 การพัฒนาบรรจุภัณฑ์หรือตราสินค้า

1.2 ระดับความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษา ประกอบด้วย

2.1 พื้นที่ในการศึกษา พื้นที่บ้านเสม็ดงาม หมู่ 10 และหมู่ 11 ต.หนองบัว อ.เมือง จันทบุรี

2.2 พื้นที่สำรวจความพึงพอใจกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคที่เคยซื้อมะม่วงอกร่องเสม็ดงาม ทั้งการซื้อแบบใส่บรรจุภัณฑ์มีตราสินค้า และซื้อแบบใส่ถุงซึ่งเป็นกิโลกรัมแบบเดิม

ในกระบวนการวิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน เพื่อให้ได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ ดังนี้ 1) การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 2) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล 5) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ระยะที่ 1 เป็นประชากรที่ใช้ในการศึกษาเพื่อออกแบบบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าที่เน้นความเป็นอัตลักษณ์ของบ้านเสม็ดงาม สำหรับเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงอกร่องทอง ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมะม่วงอกร่องทองในหมู่บ้านเสม็ดงาม ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี

1.2 กลุ่มตัวอย่างระยะที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย

(1) กลุ่มที่ 1 จำนวน 15 คน ใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อนำมาใช้ในเป็นแนวคิดในการออกแบบตราสินค้า บรรจุภัณฑ์และกราฟิกดีไซน์บนบรรจุภัณฑ์มะม่วงอกร่อง

(2) กลุ่มที่ 2 จำนวน 10 คน ใช้ในการสนทนากลุ่ม เพื่อประเมินแบบร่างตราสินค้ามะม่วงอกร่อง บ้านเสมีดงาม

1.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ระยะที่ 2 จำนวน 8 คน ใช้ในการสนทนากลุ่ม เพื่อประเมินตราสินค้า กราฟิคดีไซน์บนบรรจุภัณฑ์มะม่วงอกร่อง บ้านเสมีดงาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กระบวนการเก็บข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เผยแพร่ผ่านสื่อต่าง ๆ การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน เกษตรกรผู้ผลิตมะม่วง และกลุ่มผู้ซื้อมะม่วง

2. กระบวนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ วิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้นำมาพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่เป็นไปได้ ออกแบบ ตัดตัวอย่างแบบกล่อง ทดลอง และปรับปรุง

3. การสำรวจคุณลักษณะที่สำคัญของบรรจุภัณฑ์มะม่วง และการประเมินการรับรู้/ความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อบรรจุภัณฑ์และตราสินค้า ที่ได้รับการออกแบบและพัฒนาขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview) ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เริ่มต้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 ราย เก็บข้อมูลเกี่ยวข้องไปเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดในปัจจุบัน และเอกลักษณ์ของหมู่บ้านเสมีดงาม

ระยะที่ 2 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามปลายเปิด แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบร่างตราสัญลักษณ์มะม่วงอกร่อง บ้านเสมีดงามที่พัฒนาขึ้น ตามเกณฑ์ชื่อตราสัญลักษณ์ สัญลักษณ์ที่แสดงเอกลักษณ์ สีของตราสัญลักษณ์ การสื่ออารมณ์ของตราสัญลักษณ์ และความคิดเห็นต่อแบบร่างตราสัญลักษณ์ในภาพรวม

ส่วนที่ 2 ประเมินความต้องการด้านบรรจุภัณฑ์ของมะม่วงอกร่องบ้านเสมีดงาม

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ติดต่oprะสานงานกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการขออนุญาตสัมภาษณ์และเพื่อการขอเรียนเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม โดยชี้แจงในการเข้าร่วมวิจัยให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทราบวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัย โดยชี้แจงสิทธิ์ที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถเข้าร่วมการวิจัย หรือสามารถปฏิเสธที่จะไม่เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ได้ โดยไม่มีผลใด ๆ สำหรับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะไม่มีการเปิดเผยให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่เข้าร่วมการวิจัย โดยผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมและนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น
2. ในการดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และชี้แจงถึงสิทธิ์ที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถเข้าร่วมการวิจัย หรือสามารถปฏิเสธที่จะไม่เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ได้ โดยไม่มีผลใด ๆ สำหรับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะไม่มีการเปิดเผยให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่เข้าร่วมการวิจัย โดยผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมและนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น หลังจากนั้นจึงอธิบายถึงวิธีการตอบแบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเข้าใจก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี